

مقدمه

اولین قدم برای موفقیت در شیوه‌های مبارزه علیه آفات و بیماری‌گرهای گیاهی، شناسایی آن آفت یا عامل بیماری‌گر است. یکی از عوامل خسارت‌زای مهم محصولات کشاورزی کنه‌ها هستند. اولین گام برای مبارزه با کنه‌ها، جمع‌آوری کنه‌ها و انتقال به آزمایشگاه‌های معتبر برای شناسایی و تشخیص دقیق آنهاست، که روش‌های مختلفی برای جمع‌آوری آنها وجود دارد. برای جمع‌آوری انواع کنه‌ها باید همه جا را مورد بررسی قرارداد. بسیاری از کنه‌ها در روی گیاهان فعالیت دارند. به عنوان مثال کنه‌های بالا خانواده Tetranychidae به صورت دستجاتی در پشت برگ‌های گیاهان زندگی می‌کنند، در حالی که کنه‌های کوچکتر از بالا خانواده‌های Tarsonemidae و Eriophyidae غالباً از نظرها پنهان بوده و درون گال‌های گیاهی، شکاف‌های موجود در تنه و ساقه گیاهان در طول رگبرگ‌ها و زیر برگ‌ها فعالیت دارند.

روش‌های جمع‌آوری و نگهداری کنه‌ها برای مطالعه

کنه‌های شکارگر از قبیل افراد خانواده Phytoseidae (شکل ۱) غالباً در روی برگ‌های گیاهان و زیر پوستک‌های تنه درختان یافت می‌شوند.

شکل ۱- از جمله کنه‌های شکارگر خانواده Phytoseidae

روش‌های متعددی برای جمع‌آوری کنه‌های گیاهی وجود دارد که در بین آنها روش مستقیم تکان دادن شاخ و برگ‌ها از روی غربالی که روی یک سینی سفید لعابی قرار دارد با تور زدن، برداشتن توسط آسپیراتور و یا توسط قلم مو از روی میزبان از جمله موثرترین روش‌ها محسوب می‌گردد. یکی دیگر از روش‌های مؤثر،

جمع‌آوری برگ‌ها، شاخه‌ها و اندام‌های آلوده گیاهان و قراردادن آنها درون کیسه‌های پلاستیکی و آوردن آنها به آزمایشگاه می‌اشد و بدین طریق ضمن بررسی دقیق اندام‌های گیاهی در زیر بینوکولر می‌توان کنه‌ها را برداشته و درون الکل اتیلیک (اتانول) ۷۵-۸۰ درصد قرارداد. بدیهی است که کلیه نمونه‌ها باید دارای برچسب نام میزبان، محل، تاریخ جمع‌آوری و نام جمع‌آوری کننده باشد، زیرا که نمونه‌های فاقد برچسب دارای ارزش علمی نخواهند بود. روش‌های دیگر از قبیل استفاده از وسایل مکنده شبیه به جاروبرقی که توسط موتورهای بنزینی کار می‌کنند برای جمع‌آوری کنه‌های گیاهان مرتعی و گیاهان پا کوتاه معمول شده است. همچنین استفاده از وسیله دیگری به نام ماشین برس‌زن برای جدا کردن کنه‌ها از برگ‌های گیاهان آلوده و شمردن آنها متداول شده است. کنه‌های گالزا (شکل ۲) از خانواده Eriophyidae را می‌توان با جمع‌آوری گال‌ها از روی برگ‌ها، جوانه‌ها، ساقه‌ها، میوه‌ها و یا قسمت‌های آلوده گیاه شروع نمود. گال‌ها در شرایط آزمایشگاه، بایستی به دقت باز شده داخل ظروف لوله‌ای شیشه‌ای قرار داده شوند.

شکل ۲- نمونه خسارت کنه‌های گالزا

دهانه داخلی این قبیل ظروف را باید توسط گلیسرین آغشته نمود تا از فرار کنه‌ها جلوگیری شود. این قبیل گال‌ها و اندام‌های آلوده گیاهی را حداکثر تا ارتفاع ۲-۳ سانتیمتری در ته این ظروف ریخته و به مدت ۱۲ ساعت در شرایط آزمایشگاه یا اتاق و به دور از تابش مستقیم آفتاب قرار می‌دهند تا کنه‌ها در این مدت از گال‌ها خارج شده و در جدار ظروف مستقر شوند از این مدت مقداری اسید کلروپیکریک را که از اشباع نمودن محلول اسید پیکریک در اسید کلریدریک ۲ درصد حاصل می‌شود مختصری گرم کرده و درون شیشه ریخته و بشدت تکان می‌دهند. کنه‌های موجود توسط محلول اسیدی شسته شده و در آن شناور می‌گردند. پس از

مدتی تامل که موجب رسوب مواد گیاهی در ته شیشه خواهد شد مایع محتوی کنه‌ها را از آن جدا نموده و در شیشه‌های لوله‌ای مخصوص نگهداری می‌کنند.

منبع

اکرمی، محمدعلی (۱۳۹۵). کنه‌شناسی گیاهی (چاپ سوم). تشریح: انتشارات دانشگاه شیراز.

